

ПРАЦЯ

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ЧАСОПІСЬ У БРАЗИЛІЇ

Виходить кожного четверга о 8-ї год. рано.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА. — РЕДАГУЄ: ПРОФ. П. КАРМАНСЬКИЙ.

Звертається увагу шановних Читачів
“Праці” на рубрику: “На фонд негайної
допомоги”; яку треба переглядати постій-
но, бо вона дотичить усіх.

Психологія рабів.

Але кров моя раб,
Але мозок мій раб. —
І. Франко.

Бідна ми нація! Рабство вкрив-
лося в нас і розточило нас як рак
і нам ніяк вичистити свою кров і
свій мозок від погубної гнилі, що
розточує нас все і всюди. На кож-
дому кроці, в кожному ділі ми є
рабами, навіть не помічаючи сего,
і навіть ті, що, здається своєї раб-
ської вдачі позбулися, поводяться
всюди як раби з рабською кровю
і рабським мозком.

Що ціхує вільну націю? Пере-
довсім почуттє єдності, кріпка звязь
поміж усіми її членами, відчуваннє
відповідальності за всі вчинки при-
ватні і громадянські, расова гор-
дість, змаганнє, щоб нація росла
вишир і в гору, і поверненне всіх
своїх кроків в напрямі приспішен-
ня і допомоги цему ростові. Чоло-
вік свідомий свого горожанства і
волі принесе найбільші жертви з
себе, пожертвує навіть своїм осо-
бистим щастем, щоб тільки його
нація росла, кріпала, добувала

го нашого національного існуван-
ня з рабською душою — осьтут у
Бразилії! Скілько не було зробле-
ним і не робиться ще сьогодня
осьтими рабами, щоб яма для на-
шого народу як найскорше була
готовою до того, щоб його похо-
вати! Скілько не було зробленим
і не робиться осьтими рабами, щоб
загал осмішити, обезвірити, зроби-
ти байдужим до всіх голосів, що
будять його до життя, приспати,
задурманити, зробити добрим ма-
теріялом на жертву чужої експло-
атації, зробити матеріялом на ля-
кяя і слугу!

Всякий почин праці над розбу-
дженнем приспаного загалу, над
його зорганізованнем, над вліттєм
в його жили живучої крові, сі ра-
би зустрічали і зустрічають глумом,
киринею, кертичним риттєм, руйно-
ваннєм. Вдягнувши тсгу всезнай-
ків, критиків, приятелів народу, і
його опікунів, що так і розпина-
ються за делю загалу, вони все
обпліють, зогидяте, поглумлять і
все і всюди накинуться на ратівни-
ків народу тим, що відтягнуть за-
гал від кожного, хочби й найбли-
городнішого почину. Ім не сподо-
бається або ніс, або ухо того, що
дає почин; вони заглянуть в його
метрику, щоб провірити, хто його
хрестив: „піп“, чи Трильовський:
вони обчислють його майно, яке він

„ПРАЦЯ“

Український просвітно-
економічний тижневник у
Бразилії.

ПЕРЕДПЛАТА У БРАЗИЛІЇ:

Річно 10\$ піврічно 5\$
Для Галичини 2.50 дол.
Для України 2.50 дол.
Для п. Америки 2.50 дол.
Для Канади 2.50 дол.
Для Аргентини 6 пез.

„PRACIA“

Jornal semanal para os
rainos no Brazil.

Publica-se em Prudentopolis
às Quintas Feiras.

Дрібні оголошення по 100 рс.
від стиха. Більші по 200 рс. За
всякі оголошення платити ся з
гори.

PRACIA

Prudentopolis — Parana

Ми Українці до скону
В нас є сила Воззіків!

Не розлучать нас ні море,
Ні межі чужих країв. Гимн ам. Укр.

Скілько то в сій нещасній Бра-
зилії ми не маємо таких руїнників
з рабською душою! На кождій ко-
льонії аж кишить від тих запеклих
ворогів, а громада йде за ними як
отара овець, вірючи свято в їх най-
кращі наміри. Один скрітикує га-
зету, бо йому не подобається це,
що хтось газету читає і освідом-
лює себе; другий обсміє наших вче-
них, кажучи, що вони дурниці пи-
шуть; інший зогидить нашу цер-
кву, бо знає, що ся церква це мо-
гутня зброя нашого народу в бо-
ротьбі з ворогами; інший викпить
нашу школу; ще інший оклевече
основників Українського Союза,
що мовляв, Союз організація що
має на меті запродати народ з кіст-
ками священикам; ще інший вки-
не зерно сумніву в наші сили і сказ-
же людям, що ми взагалі не в силі
нічого вдіяти; інший відхилиться
від організації, щоб злим прикладом
вказати шлях другим до де-
зерції; ще інший з розмислом бу-
де поводитися так, щоб до органі-
зації розбудити нехіть і недовіре;
інший підкине людям підлу газету,
або книжку і т. д. в нескінченість.
А все те робиться не з наміром

них неробів, яких ви при жадній
праці не бачили ніколи, або таких,
що мають руки не конче чисті. І
ви переконаєтесь, що їх руїнниць-
ка робота має на меті, з одного
боку не допустити до того, щоб
загал пересвідчився, що можна прак-
тувати чесно, а з другого боку,
щоб цькованнями і клеветами на
других відвернути увагу загалу від
своїх власних гріхів.

Горе народови, який іде за та-
кими рабами-обманцями манівцями,
бо для такого народу немає ратун-
ку! Такий народ не спосібний до
ніякої боротьби за почесу свого
істнування і він скоріше чи пізній-
ше стане жертвою сусіда, який чи-
гає на його загибіль.

І така доля чекає наш бразилій-
ський загал, якщо ми не схамене-
мося в пору і не видіlimо зерна
від полови та не обєднаємося, щоб
з вовками скоріше упоратися.

Чим Біблія для Церкви, тим газета
для кождої організації.

Коли людина не має доброї про-
посіди, книжки, газети, — тоді бе-
реться до горівки, до сплетні і до
бійки. — О. Назарук.

Світова брехня.

Е народи на світі, котрі безсоромно
вмовляють в цілій світ якесь гарну діл-

дість, змагання, щоб нація росла вшир і в гору, і повернене всіх своїх кроків в напрямі приспішення і допомоги цему ростові. Чоловік свідомий свого горожанства і волі принесе найбільші жертви з себе, пожертвуює навіть своїм особистим щастям, щоб тільки його нація росла, кріпала, добувала свої права, славу і пошану.

Цілком відмінно поводиться людина з душою раба. Така людина наоборот працює з якоюсь упертістю всюди, де тільки є нагода, щоб свою націю розєднати, розбити, підкопати, понизити, обезсилити й обезславити; така людина кождим своїм ділом копає яму своєму народові — свідомо і з розмислом, або й несвідомо.

З отаких одиниць складається в поражаючій більшості наш загал, а передовсім наш бразилійський загал.

Скілько не мали ми і не маємо сьогодня тих гробокопателів нашо-

всі губоди накинутися на ратьників народу тим, що відтягнуть загал від кожного, хочби й найближчого почину. Ім не сподобається або ніс, або ухо того, що дає почин; вони заглянуть в його метрику, щоб провірити, хто його хрестив: „піп“, чи Трильовський: вони обчислять його майно, яке він мав, має і буде мати десь на Марсі — словом, вони не лишать суходії нитки на нещасному, тільки для того, щоб йому не вдалося комусь отворити очі на грозячу безпеку нації. Вони навіть сами нібито покумаютися з чоловіком почину і з його почином, але тільки з цею метою, щоб краще і легше працювати над зруйнованням його праці, щоб в ролі помічників тим погубнішою робити працю руйнування, щоб врешті обплювати почин, бо мовляв, вони в самому жерелі пересвідчилися в його шкідливості, або неможливості здійснення.

Інший індікне людям піду газету, або книжку і т. д. в нескінченості. А все те робиться не з наміром принести користь загальній справі — Сохрань Господи! — все те чертівські штуки замаскованих ворогів нашого відродження, рабів на службі наших ворогів, що як вовки в овечій шкурі винищують стадо овець. Все те нікчемна тайна поліція наших ворогів, яка з маскою патріотів і приятелів народу працює на нашу загибель і на славу нашого ворога. Все те рабська гниль.

Бо спітайте ви всіх тих ославлених патріотів, що нібито для добра справи так дуже ревно працюють на те, щоб ми не доверишили нічого, спітайте їх, що доброго вони зробили для нашої справи. Перейдіть думкою минувшину і сучасність їх життя, погляньте на їх руки, загляньте до їх кишені! Вам розкриється вся правда і ви побачите мізерних обманців, або край-

Коли людина не має доброї пропозиції, книжки, газети, — тоді береться до горівки, до сплетні і до бійки. — О. Назарук.

Світова брехня.

С народи на світі, котрі безсороно вмовляють в цілій світ якусь гарну для себе ірекмету і довгі часи, навіть цілі віки, спекулюють на сій брехні, тягнуть з неї добре проценти, використовують легковірність публичної опінії, яка в залишку, щоб сконтролювати брехню.

Так було з Польщею, таке саме було з Францією.

Польща більше як сто літ дурила Європу і весь цивілізований світ своєю гуманістю, культурністю і заслугами для цивілізації світа, а врешті своїм мучеництвом. Сотки томів на польській і на інших мовах заповнювалося байками про польські геройства, про те, як то Польща ратувала своїми грудьми християнську Европу, про толерантію польського

Листи з Європи.

V.

Коли я на війзді з Відня прощався з През. Дром Е. Петрушевичем, він мав слози в очах і говорив голосом, перепоєним горем: «Боже, коби вже раз хотісь зняв з мене цей хрест важкий, звільнів мене від муки!»

І глянув я на цю горду поставу, що подалася під вагою горя, і не хотілося вірити, що це той самий муж, якого я знав енергічним і твердим засідань станіслайської Національної Ради, які він вів як справжній трибун народу; і не пізнавав у ньому чоловіка зперед року. На його зівяльому обличі стояла виписана ціла трагедія нашого галицького села; з його морщин можна було читати всі терпіння, які знає тільки той, хто враз з народом переходив усі хвилі від 1. листопада 1918 р. по нинішній день.

Трішки прочуття вже тоді відійшли сподіватися найгіршого, хоча, дакуючи безсороно дипломатичним кругтарствам західної Європи, наша справа не давала природу до побоювань; навпаки, здавалося, що ми певні виграної і то вже в недалекій будуччині.

— «Лично і подумати, що прийшлося робити — говорив бітий суміннями — на випадок не користного для нас пологодження східно-галицького питання! Я з свого боку за віяку ціну не вернувся до Галичини, хочби вона лишилася в лагідній формі буде звязаною з Польщею. Моралью не переніси уповіреної нашого народу».

І стискаючи мою руку в останній, промовив:

— «Хай Бог щастить вашим трудам для добра нашого народу в Бразилії, бо ми зважуємо з ним велику будучість. Що до помочі від бразилійського нашого загалу нашій справі, ми розуміємо, що на велике числити не можемо, все ж таки ми певні тією, що наш бразилійський загал не опустить нас у тяжкому лихоліттю».

Коли я вийшов на вулицю, в моїх уях гомоніли сі слова і я мимохітів понісся думками на наші оселі в Бразилії. І нагадав тих мудреців з наших венд і від огнищ, при яких шипить вода на шімароп, згадав, з яким легким сердцем сі мудреці махають рукою, коли їм говорить, що рідний край пропадає і потребує допомоги, — і мені стало невимовно, важко на душі. А ще важче стало від думки, як рідний край обманює себе, сподіючися чогось великого на нашій бразилійській громаді. Я відчув своєрідні докори совісти за се, що у великій мірі я сам викликав сі сподівання, надірно ідеалізуючи нашу бразилійську кольонію.

І я повторив до себе самого: Коби вони знали, як важко нашим вдоволенім з себе бразилійцям втікніти в голову, що вони кістя від кости свого народу! як важко відірвати від їх уст хочби одну чарку на місці, щоб за циу це чарки втерти бо дай одну кріваву слізку їх брата! як важко перекнати тих ляльок з дерев'яною душою, що їх обов'язок, коли вже не людський, так прищаймі себачий, вишовнити обов'язок, як вже не брата, так приймі християнської і близького!

І повторив до себе самого: Коби вони знали, як важко розбудити в тих дерев'яних

душах зрозумінне єдності і гуртування при найміні інстинктивне, таке, якє існує в стаді чи в череді!

І мені стало жаль і рідного краю і тих, що в Бразилії цілими роками в рясі духовних, чи у сувітській одежі кидаються як муха в павутинні, щоб порвати сіти якогось злого духа, що обмотав нашу нещасну громаду і не дає їй зможи вийти на шлях життя вольних горожан, і стало жаль це забутої Богом і людьми громади, а навіть тих, що у своїй темноті чи злобі сю про громаду в сіти заганяють. Усіх, усіх мені було жаль, І було жаль себе самого за всі ті хвили зневіри і безсильні, безплодні змагання, які мене чекали з новим приїздом у цю нещасну країну.

Та з другого боку мені стояла перед очима ціла Голгофта рідного краю, до мене говорила яксьа невидима сила: Не оглядаєш на нішо і йди працювати для збріної будуччини твоого народу, бо знай, що кожде зерно вкинуте в ґрунт, на якому виростають діти України, без огляду на кордони, підсвінє і континенти, як не сьогодня, так згодом зродить плоди на користь цілої твоєї нації.

І я вернувся і свою слабою рукою сю. Сю, хоча на дерев'яних душах, хоча на посів сідають всякі чужі і рідні попугаї і вибирають та виклюють зерна, поки ще вони вспіють скільчіти, хоча нераз зневірою падає на мене ся вперта байдужність, загаду, зпосеред якого неєш яким полум'ям такі гарні, ідейні і повні посвяти одиниці, яких даремно шукавши в буденниці життя в інших краях, заселених нашим елементом. І тільки віра в сі гарні одиниці і любов та відчіність до них підтримують мене в моїй

праці ношенні води решетом. І тільки останні прощальні слова Президента нашої Національної Ради, устами якого говорила до мене душа усього нашого народу нещасної країни, не позволяють мені піти слідами тих, що притомилися на дорозі безцільних змагань і впали. Бо я цевній того, що прийдуть інші, щасливі від мене і моїх помічників, які застануть при найміні зроблені «роси» в прадлісі нашого бразилійського життя і на сих «росах» засють зерно, явого вже наші і чужі почувають не виключують. А хочби і не ся певність, то мені вистає того, що я бачив, і що пережив у країні могил і хрестів, у країні сліз і розпуки — онам за океаном. І я вірю, що ся країна заговорить колись і до дерев'яних душ, що післяєють в лісах наших осель в Бразилії і сі душі оживуть і займуться огнем життя справжніх людей. Я вірю в це кріпко!

II. Карманський.

Наймогутніша зброя народу — це його школа, економічний добробут і орган заціяні політична, церковна, станови, господарсько-промислові. Тільки на таких основах може народ, чи суспільність будувати свою будуччину в нинішніх часах боротьби, не-невисти, конкуренції наводів і класів. Котрий народ, або котра суспільність не має це зброй — мусить пропасти.

Не забуваймо ж і ми, бразилійські Українці, що ми зовсім обезброєні і безсильні! І не забуваймо, що ворогів нашого економічного і національного існування цілий легіон!

народу у відношенню до інших народів, покорених і поневолених Польщею, про ширенею культури на Сході і тисячами інших брехонь — і світ вірив їм байкам, бо не хотілося йому провірати обману. Не хотілося світови заглянути до історії і дізнатися про те, що Польща трималася тільки зброєю українського, літоїського і білоруського народів, що Польща була найбільш розбіщацькою і анархістичною державою в Європі, що вона живіцем вбивала на палих, які доведенні до роспuki проти неї повставали, що суспільність польська жила в найбільшій роспusti, яка була тільки відома в тих часах, що деспотія польської шляхти не находить аналогії в історії цілого світу, що ціла культурна місія Польщі де насаджування косцюлків на Сході з метою опанування українського народу і його винищення економічного і національного. Брехала Польща цілий вік, за нею побріхували куплені за гроши чужі, головно французькі, письмаки — а світ вірив брехні, що здирав ризи над нещастем мучениці Польщі і врешті прийшов момент, що польська «правда» перемогла. Перемогла на це, щоб у короткому часі світ міг переконатися про велику брехню. Та це сталося за пізно і світ за свою ігноранцію тяжко відповіти. Йому прийеться сказати: «Маєш, Даниле, що тобі не міле». Він переконається, що для Європи стиранене польської держави принесе найбільше нещасте, бо так довго Європа не зможе думати про розбоянне, як довго польська собака не достане на мордника у виді нової неволі.

Те саме було і в Францію.

«Свобода, рівність і братерство» це ще сьогодні маска нікчемної, кровожадної, бутній Франції і ще до недавна цілий світ вважав їю замасковану деспотіку ідеалом поборника волі і правди. Та сьогодні цілому світови стало ясно, що Франція жила коштом обману, що єгоїзм і імперіялізм вникнули в кров кожного Француза, і що найбільшим міжнародним інтригантом, який по трупах міліонів народу стремів до світової пожежі і крадежі під час неї, була Франція. Хитрість, насильство, віроломність, інтриганство це зброя французького республіканського народу і це зброя цей «культурний» народ добився до того, що захопив дикта-

виною». І так, як він оставило Франції «ганьблачу славу, що вона принесла на жертівник свободи стілько людських жертв — на яких тепер поклада або положить престоли, що хитаються кождої хвилі, як взагалі престоли, які підносяться на підвалинах трупів».

Не будемо оглядини на нікого, тільки з укритою зброєю ждати момента, коли престоли тиранів захищаються. І будемо одними з перших, що сі тиранські престоли прокинуть. — Ми сьогодні одинокий народ в Європі, якому доля це право і обов'язок накинула, ставлячи нас на сторожі храму вселюдської Правди. Бо нікого злоба європейської брехні не вдарила так діймаючо нічи його серця вона не потоптала так дико і підло, як нашого:

Цого не вільно нам забувати ні на хвилю.

Українці Бразилії! Не забувайте про діточок і про їх будучість! Декларуйте Ваші ощадності на закупно акції земельного банку, бо тільки цею інституцією забезпечите вашу будучість! Не забувайте про те, що найбільшу дурницю робить той, хто тримає свої гроші в хаті, а не передасть їх інституції яка орудувала б грішми і подвоювала їх суму для власників грошей. Ніде на світі нема вже таких нерозумних, що не спекулювали своїм грошем сами, або не передавали їх в тій цілі інституції, яка спекулює іменем власників грошей і для них, для їх користі. Не забувайте-ж цого і декларуйте ваші гроші на закупно акції. Акції будуть продаватися по 100\$ одна. І не забувайте, що тільки спільними силами можемо довести до чогось великого. Бо «громада це великий чоловік!»

П. Карманський.

Лебединий спів.

(В пам'ять геройської смерті П. Шеремети і С. Мельничука)

І після всіх тортур даремних
Кат присудив Героям смерть.

Кого ж на свідка призовати,
Коли з пограбленої хати
Ніщо крім болю не взяли?
Коли і прапори порвали
І очі нічми пов'якивали
Тим, що скитаючись, лягли?

І присягали на могили,
На прах борців, що не дожили
Ганебного для світа дня.
А їх слова хрести збрали
І раменами їх кидали
У далечінь, де жде рідня.

Клялися, що не зложать зброй,
Хіба аж пімощі герой
Проснуться від ридань катів.
І слухали гроби й молили,
Щоб дав їм Бог потрібні сили
Удвигати тягар хрестів.

Прудентопіль, 5—6—1923.

Вісти з „Укр. Союза“

Прудентопіль. Дня 5. червня відбулося засідання Виділу філії У. С. в Прудентопіль при участі усіх членів Виділу. Присутній на засіданні п. проф. Карманський піддав під розвагу зібраним такі справи:

- Переведення дисципліни серед членів філії, які легковажать свої обов'язки плаченні місячних членських вкладок;
- Оживлення філії і поведення в ній праці;
- Справа Земельного Банку і
- Справа народного податку.

Порішено після візвання членів, що залягають з вкладками, до заплачення їх на протязі місяця, а неслухняних викреслити з спису членів, 2. приступити до зорганізовання молодіжі в драматичний кружок і до театральних вистав та до концертів, 3. працювати всіми способами до приєднання загалу до справи банку. Всі присутні з наміром дати приклад загалові оподаткували себе на «фонд негайної допомоги».

Антоніо Олінто. Дня 29. IV. відбулись тут загальні збори місцевої філії У. С. у Б.; о. Михальчук та п. Кобилянський подали звіт із загальних зборів Союза і зреферували справу земельного Банку. Після довшої дискусії на біжучі теми доведено до однодумчих постанов. На слідуючій ріці залишено старий Виділ з виїмком секретаря, котрим вибрано п. Кобилянського.

Антоніо Олінто — С. Андраде. Дня 5. мая відбулись в тутешній оселі збори всіх українських поселенців; о. Михальчук та п. Кобилянський представили присутнім обширно боротьбу українського народу за самостійність та потребу організації і школи.

По обширній дискусії рішено одноголосно:

- розвочати науку у місцевій школі,
- о

до кооперативи — тай годі їх виходити Андрій здивований — трохи злосни відповідає: «Ta чи Ви здуріли Гриню чи що? тасти дали такі гроши, щоби Iванів запомогати!» (тому що голова комітету е о. Іван Синиця, завідатель склепу п. Іван Гудима і учитель був Іван Старський). «Ta видити — що біда по лісі неходить, но по людях» — каже зі смутком гринь.

З боку всю ту розмову слуха? «Сафат», вмішуєсь до розмови тай каже «Не байтися Гриню! Бог з Вами! До тепер ще не пропали нічії гроші, тай Вані не пропадуть. То що кум Андрій кажуть нема єї чого дивувати, бо Вони та же склепар, то кооперативи не хочуть, тай Вони мислять, що то кождий та, як Вони, з кооперативи запомоглисъ, розвели собі Богу дякувати красний склепок. Тепер так не є, бо ті Івані в кооперативі роздали людям одинайця ти сяч самого процента, а навіть і Ви Гриню взяли щось 25 пези, як не більше. Ті Івані вибудували магазин, уложили статути і післи до Жонду підписати ті Івані з кооперативи одержували нащу українську школу і платили учителя, а в школі вчився хлопець навіть кума Андрія — тай чого Ви оба такі непоміковані?»

Хто-ж запомігся?, каже Сафат — Івані з кооперативи — чи Ви куме Андрію? Таж то не так дуже давно діялося, як Ви, куме Андрію, копали фоси у Дмитра Хоцемірського; громада Вас запомогла, наперед взялисъ за довг у Николи кусник шакра, побудували муровану хату, потому спомоглисъ ся на антонобіль, потім купили один, а не задовго і другий шакер у Івана, а не давно взялисъ у Шаргуна знов два шакри, а злі язки говорять, що десь там і другий склеп заложилисъ — ну то кажіть: хто запоміг ся чи Іван, чи Ви кумо Андрію?

Кажіть Гриню, кого нам тепер запомагати, чи Іванів, що заробком з громадою ділять ся, чи кума Андрія що у людий по одному шакрови забирають? А Ви куме Андрію, не називайте нікого дурним і Іванами — наперед подивіться на себе»

Андрій зачервонів ся, гроха лютий пішов від Гриня і Сафата, як то ка

жі під час неї, була Франція. Хутрість, наспільство, віроломність, інтриганство це зброя французького республіканського народу і це зброя цей «культурний» народ добився до того, що захопив диктатуру в цілій Європі. Сьогодні нема краю в Європі, який в більшій чи меншій мірі не відчувавши це диктатури і деспотії, тампаке, що до виконування цеї диктатури Франція уживає армії, яка приносить ганьбу цивілізованому світові — диких Негрів.

Ми дивуємося варварству Ляхів та як йому й дивуватися, коли французький народ освітаний всіми поетами світа як ідеал вольнодумного і благородного народу має за собою історію таких варварських злочинів, які ще до недавна видавалися нам неможливими? Але ми перецінювали цей народ, живучи обманом так, як цілий світ жив обманом у відношенню до народу польського. Ми до осінніх днів вірили в чесність і совісність французького народу, до останніх днів дивилися на Париж як на вселюдський Вефлеем, бо ми за мало цікавилися історією і за мало слідили за поступками французького деспота.

Колиби ми були знали, що колись французький герой, пророк нового світа, Наполеон, зрадив нікчемно італійський народ, який в рядах його армії проливав кров у надії на своє визволення і спровадив в трактаті у Кампоформіо (1917 р.) Венецію австрійцям, віддаючи сотки тисяч Італійців на заріз, то ми були були осторожнішими. Це, що сталося з Італійцями в р. 1917 з ласки Франції, сталося з ласки це-ж Франції і з нами 14. марта 1923 р. Аналогія повторилася капля в каплю. І сини нашого проливали кров за свого французького Юду і Пилата, даючи йому зможу затиснути оборону деспотії на народах Європи, і діждалися того, що французька оборона стиснула їх самих за горло. Нікчемність спарована з віроломністю вдарила нас по голові і противерзила нас — на щасті ще в пору, коли європейська війна не зліквідована і коли нагода помильку поправити не проминула. Булемо-ж мудрим і витягнемо з нещастя науку.

І потішими себе покищо так, як погішав себе поет зрадженого Наполеоном Італії Гуго Фасколо: «Людство плаче при народинах завойовника і має одиноку втіху, що сміяється буде над його домо-

ІССУДНИЙ СІВ.

(В пам'ять геройської смерті П. Шеремети і С. Мельничука)

I після всіх тортур даремних
Кат присудив Героям смерть.
I вивели їх з ім тюремних
Щоб доповнити помсту вщерть:
Щоб доповнити розбирацтва
Увіковічнити хижактво

I вийшли наче два соколи,
Які готуються на лет.
Даремно годі!... Вже ніколи
Не гріне в каті ваш багнет!
Звязали ваші буйні крила
I вже літати вам не сила...

Спокійним поглядом повели
По черні, що ревла: Розпни!
Замучені згадали села
I те, чи вони сини,
I обнялись як браття рідні —
Спокійні, ясні і погідні.

I заспівали: «Ще не вмерла
I житиме дякам на скін!» —
Юрба у собі дух заперла,
Мов похоронний вчула дзвін,
I бачилось, душа народу
З піснями ждала сонця сходу.

Враз гріянули злочинні стріли
I втяли їх останній спів...
I зводи неба посріли
I впала мовчанка гробів.
Кат зрозумів, що грім несеться...
Шо же тва даром не минеться...

Прудентопіль, 26.5—1923.

Присяга-клятва.

Здалека від загонів рідних,
Обірані з надій послідних,
На чужині, на цвінтарях,
Зійшлися виснажені, бідні,
Щоб пригалати дні побідні,
Сцілити біль огнем присяг.

П'ять літ боролися мов тури
За правду, за «очаг культури». —
Сами вмілюючи від ран.
Відтак за дротами три роки
Клювало їх скітальство. — поки
Петлі не висукав тиран.

Й не дав її своїй рабині,
Шо роскошуєсь в гільотині,
Яку буде тисяч літ.
Щоб засоромила Нерона
I, щоб як злочинів корона
Розбоем здивувала світ.

Зійшлися опущені, безрідні,
Щоб попрацьти вже послідні
Сподівання на спочуття;
I щоб в останнє присягнути
Голов під присуд не зігнути.
Спродати дорого життя.

українських поселенців; о. Михальчук та п. Кобилянський представили присутнім обширно боротьбу українського народу за самостійність та потребу організації і школи.

По обширній дискусії рішено одноголосно: 1) розпочати науку у місцевій школі, 2) основати філію Союза та читальню. Головою філії Союза вибрано о. Михальчука.

Дописи.

Бара Вермеля.

Від ляха хоч полу втінай і втікай, каже наша приповідка. Та ми не дуже ляшні цуралися колись, але кумалися з нею як з братом. От думали собі: та ж ті «лацінники» з нами разом бідували, разом з нами панські лани обробляли, разом з нами нагнала їх панська Польща з рідної землі на далеку чужину. До тогож вони по нашому говорять вони Українці по походженню, мові, а лише дідичівська примха зробила їх латинниками. Але гірко, дуже гірко ми завелися на тій прияźni.

Перег літами Бара Вермеля й Антоніна побудували спільно, громадську школу на Антоніні. Всі кольоністи — з віймкою 5 — це Українці. А тих 5 лацінників зачали нас за ніс водити. В школі хотіли завести лише польську молитву, польські пісні, рожанець, а нас викурити або спольщити, бо всі вони захорували тут в Бразилії на велику польськість.

Тому то Бара Вермеля побудувала свою власну українську школу, де буде і наука для дітей, і читальня і спільній дім молитви. Дня 31. мая ц. р. відбулося торжественне посвячення нової школи при великому здінзі народу, гордого за те, що свою гадку потрафив замінити в діло, та що з ляшнею не має нічого спільногого.

Учасник.

Примітка Редакції. Читаєш сю допис і з одного боку тішишся, що люди поволі отворяють очі і приходять до сякого-такого зрозуміння, а з другого боку робиться на душі боляче і соромно. — Як то — питашся сам себе: Невже це можливе, щоб п'ятьох зайдів, а зглядно відступників своєї церкви і народності водило за ніс цілу громаду і то ще на вільній бразилійській землі, де нема польських економів і польського канчука та польського багнета? На баль це можливе — можливе єдино на наших оселях у Бразилії. Тільки тут — ніде на світі. Така ми — най сі преч каже — порода... Все комусь служити, під чиєсь ноги стелититися, для когось працювати — коби тільки не служити своїй власній справі, не собі самому.

3 Аргентини.

В склепі на Апостолах надібав Гринь Андрія тай каже: «Отом дав п'ятьсоток

людій по одному шакрові забирають? А Ви куме Андрію, не називайте нікого дурним і Іванами — наперед подивіться на себе»

Андрій зачервонів ся, трохи лютий тай пішов від Гриня і Сафата, як то кажуть без «будьте здорові», сів на античність — зафуркотів зі злости, лиш смороду наробив. Гринь і Сафат лишилися самі — тай даліше добалакували за Андрія, як то громада складала по 10 пезів на громадський склеп за Тунов, тай він сидів в громадській хаті, та той склеп потім лишився его; розказували, як він ходив купатися з небощиком Романом, як в арешті сидів, як то він хотів заложити читальню за Тунов, де би піс і лямполізи не мали вступу, та як він не знає того, щоб як би не піш і лямполізи, він по цинішній день був би фосокопом, як той Стефан, що бас робив для польської банди. А далі завели балачку, як кум Андрій іздили до шизматицького ксьондза Тихона йому поклонитися і як хтів його до церкви за Тунов спровадити — тільки громада не хтіла. Сафат розповідав, що все купує в громадськім склепі і, що на тім добре виходить. І хто зна, як довго були би балакали ще за Андрія і його набожне житте, як би не жінка Гриня, що закликала з возу, щоби їхав до дому.

Акціоніст.

Податок на „Фонд не-гайної допомоги“

Опадаткувалися далі:

6. П. полк. І. Лех з Прудентополя на суму 50\$ річно (зложив згори за 2 роки) і кличе на таку ж суму: Впр. о. Ігумена Шкірпана і п.п. Василя Бойовича і Василя Лопатюка — усіх з Прудентополя;

7. Впр. о. Ігумен Шкірпан на суму 50\$ річно і кличе на таку ж суму п.п. Василя Угрину, Василя Пурця і Мих. Опушкевича — усіх з Прудентополя;

8. П. Петро Комницький з Прудентополя на 1\$ місячно і кличе на таку ж суму: п.п. Івана Наумця, Михайла Сосницького і Дмитра Ярему — усіх з Прудентополя;

9. П. Мартен Гарбачевський з Прудентополя на 1\$ місячно і кличе на таку ж суму: п.п. Григорія Матвійка, Дмитра

тра Бурого і Івана Жука — усіх з Прудентополя;

10. П. Григорій Матвійко з Прудентополя на суму 1\$ місячно і кличе на таку-ж суму: п.п. Семена Кокурузу, Олеку Кузинина і Іорфіра Антонюка — усіх з Прудентополя;

11. П. Дмитро Бурій з Прудентополя на суму 1\$ місячно і кличе на таку-ж суму: п.п. Михайла Форкевича, Андрія Гарбачевського і Миколу Бойка — усіх з Прудентополя;

12. Впр. о. Евстахій Турковид з Прудентополя на суму 2\$ міс. і кличе на таку-ж суму: п.п. Прокопа Мудрого, Михайла Пурця і Миколу Дацюка — усіх з Прудентополя;

13. П. Олекса Мартинець з Прудентополя на суму 2\$ місячно і кличе на таку-ж суму: п.п. Костя Одрецького з Антонію Ребусас, Олексу Гуменюка і Йосифа Михаловського з Прудентополя;

14. Дмитро Ярема з Прудентополя на суму 1\$ місячно і кличе на таку-ж суму: п.п. Сильвестра Доняка з Іраті, Михайла Салаша і Григорія Таращука з Прудентополя.

ПРИМІТКА: Ще раз пригадується, що оподатковуючий себе на певну суму місячно обов'язаний рівночасно через «Працю» викликати і зобов'язати до податку в такій самій сумі трьох інших Українців чи Українок; а кожий з викликаних обов'язаний тягар на себе вложений приймити і знов же такою самою порогою оподаткувати трьох інших. Молодіж в першу чергу повинна цей народній податок приймити на себе і тим давати доказ, що вона готовиться в будущому життю до обов'язків доброго горожанина.

На маргінесі.

«Усemu злому винна паперова вина. Два рази на тиждень привозить потяг навіть у найменші закутини бодай по 2 мішки газет. А ті мішки тиши від олови і каміння для нашого народу, бо в них отруя, а не наука для народу; замісць до організації та до єдності визивають до роздору, замісць до жертвенности для своєї справи державної і народної — визивають до того, щоб піцен-

Українського Народу й подоптавши принципи розмеження польських і українських земель, ухвалені Найвищою Радою 8. грудня 1919 р., а також зігнорував-

ши ясно виявлену волю Українського Народу, постановила, беручи на себе велику відповідальність, прилучити українські землі: Галичину, Волинщину, Холщину й Підляште, проти волі Українського Народу, до Польщі. Навіть съвітова війна в 1914 р. оголосувалась в ім'я принципів панування права, во ім'я визволення поневолених народів і узапоточення їх інтересів не грубою силою, а по правому принципу. Але тепер ті, хто оголосував ті принципи і хто кермус політичним життєм Європи, повернули у своїх поняттях про гуманність, культуру, цивілізацію і право, як морально-примусову норму розмеження інтересів народів, до середніх віков, коли людей і народи вважали безсловесним бидлом, трактуючи їх тільки обектом тих, хто мав перевагу грубої фізичної сили. На ґрунті такого поступовання не може бути розвязана та страшна кріза політична, що охопила Європу і все поглиблюючися, веде народи її до страшної катастрофи. Замісць необхідного примирення і співробітництва народів Європи та відбудовання економічного й політичного життя, політика сучасних гегемонів Європи вносить все більше й більше загострень у взаємовідносини народів і накопичує все більш вибухового матеріялу, неминуча експлозія якого приведе увесь світ до катастрофи й загину культурного й економічного життя та його цивілізації. Переходи в житті принцип брутальної сили Ради Амбасадорів не тільки залишили Український Нарід без жадної допомоги гнити в тих норах, що він утворив собі по війні на руїнах осель, але віддали його в політичну й економічну кабалу його ворога Польщі, Коби Рада Амбасадорів вирішила питання по принципу переваги грубої сили, то ясно, що пороблені мусять подати у свою чергу про грубу силу, котра дасть їм можливість визволення. Таким чином рішення Ради Амбасадорів замісць мира принесе нову війну, бо Український Нарід свого суверенітета ніколи не передавав Раді Амбасадорів, чи кому іншому, а тому він припинений дбати про можливість впливити свою суверенну волю в той спосіб, який

Чужа преса проподії в Сх. Галичині.

Чеська преса.

«Чех» з дня 24. марта приносить статтю, з якої виймаємо одну частину.

Рішплем, яким Конференція Амбасадорів дефінітивно й на завсе прилучила галицьку Україну до Польщі, викликало серед Українців пригноблення, розпуку й біль — і в самій Галичині й серед українських емігрантів. Знаю багатьох українських емігрантів, людей інтелігентних і академічно освіченіх, які плакали в болючім пригнобленню, коли я з ними про се говорив. В нічому ім не дивуюся, а підношу той їх невимовний біль тому, що ім зроблено до неба вопіючу кривду. За теж дивуюся, що навіть у нас можуть бути політики, які отсе кричує беизправство вкінці й похваляють і застувають думку, що вона є навіть і в інтересі нашої держави. Ті панове дуже помиляються, а я буду старатися те пізніше доказати. Сьогодня зверну увагу лиш на деякі обставини. Була часи, коли народи, а передовсім менші народи і їх землі,уважано за ріchi, або за майно потентатів, яке можна оділчити, або продати, або прогуляти. Однака сьогодня — в демократичній добі, — побідila думка, що народи є правнimi особами, які мають природне й неоспориме право самовизначення. Повстає питання: Чи реалітовано се право українського народу в Галичині? Ніколи! По звичаю старих автократичних потентатів зібралися амбасадори: Англії, Франції, Італії і Японії та рішили з абсолютистичною силою продолю укрা�їнського народу, наче про якісь торговий предмет на політичній ярмарці, яким можна довільно торгувати і промінювати. Чи таке полагодження в згоді з засадами демократії і з вролінним правом самовизначення народів? Напаки! Се полагодження в полічником для демократії і для освяченого традицією права. Як з того бачимо, абсолютизм тепер не зник, а замінив королівську кірею на демократичну загортку. По теме кратичним засадам треба було поспитати український народ в Галичині, як хотів сам рішити про себе. Як се було деинде, так і в галицькій Україні треба було перевести пілбісцит, але саме того

Під крилами польського хижакького орла.

Рицарі гуляють. Під таким заголовком поміщує «Дзенік людові» довшу допис про «наджиття і насильства, які кличуть о пімсту до неба, доконувані карного експедицію в бібрецькому повіті». Далі подає згаданий часопис кілька страшних подробиць з «акції» карного експедиції 40. п. п. в Сурові та громаді Загіречко в Бобреччині. Жовті при тій експедиції виали до села Загіречко і розстававши по селі що 50 кроків, вали кожного стрічного, мовляв за те, що попереднього дня ставлесь на їх приказ за мало робітників і підвод. Відтак усім вертаючим з роботи візникам виплачували по 25 буків, про чому жовніри сідали деліквентам на голови і ноги а «сам п. поручнік» бив. Лука Коцувай, робітник якому заплачено за роботу буками, зімлів від побоїв. Другого дня «п. хорунжий» згаданої експедиції ходив по селі і пхав кожному з побитих по 5.000 марок за те, щоб вони ствердили, що їх побито через помилку». «Дзенік людові» закінчує своє звідомлення допискою, що «коментарі до цих фактів однінні є цільковито злішні... Ми думаємо те саме.

Одна львівська рептилька, яка існує в день поїть своїх зідотіліх читачів запахом «гайдамацької» крові, поміщує в останньому своєму числі «сенсаційну» ревеляцію такого більш-менш змісту: З компетентних жерел довідуємося, що акція гайдамацьких боївок починає знову змагатися. Масово випущені з тюрем гайдамаки та чисельно прибувші з поза кордону переворотні агітатори відковали свою конспіраційну акцію і організуються до нових саботажів. Оружя і амуніцію шмуглують вони з Чехословаччини через Підкарпаття і готовляться до масових підпалів до яких візьмуться літом з ще більшою силою, аніж попереднього року... Мають такі «авторитетні» інформації, згадана рептилька закликає поліцію і дефензиву, від яких сподіється що вона не допустить до того, що «кілька десять, бандітів доконало кільканадцять убийств і пішалів а виславній відділ кавалерії не вешів їх навіть зловинти».

мінки газет. А ти мішки тиши від олова і каміння для нашого народу, бо в них отруя, а не наука для народу; замісць до організації та до єдності визивають до роздору, замісць до жертвенности для своєї справи державної і народної — визивають до того, щоб ні цента не дати на державній культурі щли українського народу. І кожда така поча се шуфля на могилу українського народу!"

Осьтак говорив про північно-американську пресу, маючи на думці одну її частину, один з делегатів на Перший Домініяльний Зізд Українців греко-католиків в Канаді, п. Гуменюк з Вишарту в Саскачевані.

Слухайте добре, ви крикливи патріоти з Бразилії, що з таким телячим захопленнем зачитується у всяку мерзоту в роді, «Молотів», «Робітничих», «Щоденників Вістей», «Ранків», «Нар. Слов», «Дніпра» і т. д.

Винахід проти французів.

Кіжуть, що в одному з німецьких надренських міст, горожане, не можучи дати собі ради з французькою культурною армією, яка полагоджувала свої фізичні потреби на вулицях, порадили собі в той спосіб, що на кождій купочці застромили маленьку французьку фану. Цей спосіб пригіс пожадані успіхи.

Нове проронтво про Німеччину.

Відомий історик др. Макс Кемеріх заповідає у своїй найновішій книжці, що фаза періоду в німецькій революції почнеться ще цього року і, що вона приведе до загальної горожанської війни, при чому будуть спроби відновити панування Гогенцолернів. Кріава боротьба потягне аж до 1925 р. і покінчиться поражкою монархістів, яких провідники попадуть у тюрму і будуть страчені між 1927-1931 р. Дальших шість років Німеччина буде стояти під владою військової диктатури, після котрої прийде постійна конституційна монархія. — На протязі 20 років Німеччина стане наймогутнішою державою в Європі.

— Отже ще не забулися «сні о могутності»...

УКРАЇНСЬКА СПРАВА

Протест Ліги Націй.

Дні 14. березня 1923 р. Рада Амбасадорів, не вислухавши представників

Руспілу, котра дістя ім можливість визволення. Таким чином рішення Ради Амбасадорів замісць мира принесе нову війну, бо Український Нарід свого суверенітета ніколи не передавав Раді Амбасадорів, чи кому іншому, а тому він примушений дбати про можливість виявити свою суверенну волю в той спосіб, який знайде для себе більше слушним. Ми, Українське Товариство Ліги Націй, воїнами права, без котрого не може жити ні одна цивілізована суспільність, воїнами людської достойності, свободи, миру і права всіх народів на власне життя і розвиток, и протестуємо проти постанови Ради Амбасадорів про прилучення українських земель з 7-ми міліоновим українським населенням до віковічного його гнобителя і ворога — до Польщі.

За Українське Товариство Ліги Націй, Президія Головної Управи: В. Кедровський, Голова. М. Залізняк, Містоголова. І. Базяк, Член Президії, О. Лагутенко, О. Семенів, Секретарі.

Треба ще занотувати протест Української Соймової Репрезентації Волині Холмщини і Підляша в польськім соймі і в сенаті з д. Варшава, 17 марта з підписами 21 послів і 6 сенаторів. Авшешті протест українського студенства в Грацу з 9. 31. марта.

Сумні рефлексії харківського „примієра“. Берлінський «Руль» з 26 м. м. подає з Москви:

Раковський заявив, що Україна даетільки 23'17% всього числа членів комуністичної партії, але й із отих ніби Українців багато не володіє українською мовою. Такі відносини є доказом на величезну помилковість совітської політики. Міський пролетаріят України, який творить, лише кілька відсотків всього населення, не є в силі навізати належного звязку з селом. Для боротьби з такою ситуацією необхідно популяризувати українську мову та дати робітникам Українцям більшу можливість приєднатися до пануючої комуністичної партії. В противному випадку може трапитися, що уряд втратить в один прекрасний день всяку владу над українським селянством».

Обовязком кожного свідомого Українця є: вписатися в члени Укр. Союза в Бразилії, оподаткувати себе на „Фонд негайної допомоги Краєви“ і других до „сего... притягнуту“.

права. Із з того очім, абсолютною дотепер не зник, а заміняв королівську кирею на демократичну загортку. По демократичним засадам треба було поспівати український народ в Галичині, які хоче він сам рішти про себе. Як се було дінде, так і в галицькій Україні треба було перевести ілебісцит, але саме того плебісциту поляки боялися, а то тому, що добре знали, що галицькі Українці їх не люблять за їх не братерське поведінне з ними як на полі культурнім також на народно-господарськім, а того і приватнім.

Конференція Амбасадорів видала галицьких Українців полякам на ласку й неласку, виключно тому, що поляки підписали декларацію про респектованне прав національних меншин. Се дійсно грізна наївність, коли вже не легкодуліність, вірити в те, що поляки дадуть Українцям автономію, ті самі поляки, які вже стільки разів Українців обрехали. Се доказує наглядно історія України, Остання паперова декларація про респектоване прав меншин, відноситься до чеської меншості в Австро-Угорії, яка чайже нас так дуже потребує! Чому ж бодай конференція сама не подиктувала начерків тій автономії? Чому сама не установила підставових засад своєї автономії? Чому не застерегла вона собі нагляду над тим, що ті начерки будуть сповнені як слід, коли ірецінь брехливість поляків є історично відома, а надто конференція знала також про їх теперішне поводження з Українцями? Отже, чому? На то чому? я рівно ж небавком відповім. Сьогодня скажу лише тільки, що тут рішали політичні торги, із за яких Українців за продано і проміяно. Льотічно повстає питання: що будуть галицькі Українці даліше робити, як будуть заховуватися. Що-до цього проводирі Українців будуть щойно застосовлятися і про єе вірішать. Поки що політичний провідник українських емігрантів у нас, др. Евген Левицький, припоручив Українцям, аби нинішній день, 24. марта,уважали день смутку — «днем жалоби». Але самим смутком з певністю вони не вдоволяться. «Не під сумним поглядом, а під пильною рукою пвите надія» говорить наш славний поет, автор «Slavy děeti». А галицькі Українці рівно ж з певністю приложать трудящу руку до свого діла, щоб на перекір усім політичним торговцям, осягнути всі права, які їм, як самостійному народові належать.

Др. Рудольф Горекі, Грабського,

з ще більшою силою, аніж попереднього року... Мають такі «авторитетні» інформації, згадана рептилька зважає поліцію і дефензиву, від яких сподіється що вона не допустить до того, що «кілька десятків, бандитів доконало кілька підіймів убийств і підпалів а виславив відповіді кавалерії не всіх їх навіть зловити».

Ціль парадної подорожі Фоша до Польщі. Візити ці пише «Земля і Воля» це стрілак проти Німеччини і її капіталу, котрим Франція примусити бажає Німеччину до уступок.

Недармо польські імперіалістичні партії, зорганізовані в т. зв. хіенським бльонку, так пруться до влади зараз в Польщі, бо вони є якраз виразниками імперіалістичної політики Франції на польському ґрунті.

Недармо і «Gazeta Warszawska», «Rzeczpospolita» і «Slowie polskie» розписуються про конечність оруженої польської інтервенції проти Німеччини, ще перед вирішенням рурського питання.

Недармо і паско-пает Вітос, представник інтересів багатого хлопства, за такі дешеву ціну пре до угоди з Хіеною, бо в разі війни і ці паско-пости малиби неабиякі зиски... Подорожні більші друзі споживчі товари, достарчувані так обшарниками як і багатими сільськими луками і заробили і одної і д. угоди.

Візіта головна підстава близької до здійснення соймової коаліції — хіенсько-«людової» комбінації створені нового уряду.

Здійснення цої коаліції — це триумф реакції — триумф воєнної політики над мирною. Тміюм збільшення гнету і вигліску робітничої кляси так в містах, як на селі...

Візита маршала Фоша означає контролю Франції, на скільки Польща визавується з ролі воєнного союзника на сході Європи, на скільки 400 міліонова «позичка» на воєнні ціли — буде належити використана для скріплення польського мілітаризму, а цим самим для воєнних сил Франції...

Пілсудські має вже до суті наповнення. «O Estado de S. Paulo» доносить під датою Варшава 31. V., що кат українського народу Пілсудські віні прошенис озвільнені з посади шефа генерального штабу армії. Не хоче починати цого, що засів, приготовивши грунт для бандів з під егідою Вітоса і Грабського,

Зі світа.

Німеччина. Німеччина втратила через злочасний версальський мир 6.470.600 своїх горожан. (Україна втратила через диктат цего мира свою незалежність.)

Урядові звідомлення говорять, що з Німеччиною щораз гірше. Промисл німецький підупадає по причині недостачі замовлень, а з тим росте безробіття і дорожнеча. Німецька марка впала низче австрійської корони.

З Берліна доносять під датою 31. мая, що робітничі революти в області Руру припинилися. З другого боку доносять, що в Бохум прийшло до нових заворушень і вуличних боїв, в часі которых 20 осіб убито, а 80 ранено. Комуністи переймили фіскалізацію міста. Поверх 1.000.000 робітників мало приступити до страйку.

Росія. Червоні потентати стуліють останню ноту міністра закордонних справ Англії Керзона, в якій той же заражав певних гарантій для Англії. «Крук крукови очей не виклює» — каже приповідка: Англія з Росією мауть помиритися во імя спільногого гешефту. В осінній ноті льорд Керзон вже трохи змяк.

Італія. В Римі святковано в Ватицані дня 31. мая 66-річчя Папи Пія XI. Папа приймив бажання від кардиналів і других достойників св. Престолу, від дипломатичного тіла і аристократії Риму. З цілого світа наспіло до Ватицану чимало тел і рам і письм з побажаннями.

Індія. З Ліондону доносять, що в часі землетрусу в окрузі Турбеті-Гайдарі в Індіях втратило життя поверх 4.000 людей.

З Бразилії.

П. віцепрезидент стану Парани, др. Еврідес Куна обняв урядування, бо президент др. Муньюй да Роша виїхав до Ріо, де має намір перебути 3 місяці.

В місяці січні і лютому вивезено 12. 940 тонн ерви матте на суму 8.452

Х. століття як "Вісти з Пекіну", а в останніх роках одночасно і англійською мовою (Peking Gazette). Ще старший, та взагалі найстарший часопис у світі, це пекінський «Tsing Rao», що виходить уже дві тисячі літ. Тепер цей часопис виходить у формі книжки.

Найбільша друкарня в світі є «Curtis Publishing» у Філадельфії в Америці. В ній друкуються найбільші три часописи: «Saturday Evening Post», що кожного дня має 116 сторінок та виходить у двох і пів мільйонах примірників, другий — жіночий часопис: «Ladies Home Journal» має 136 сторінок (формат обох часописів 27X36 см.) і друкується протягом тижня в кількості 2 мільйонів примірників; третій часопис — господарський. Друкарня цих часописів примищена у хмаросязі, що має 59 тисяч м.

Згадані три часописи обслуговують 170 ротаційних друкарських машин. Друкарня потребує денно 280.000 кг. паперу, а на довіз його потрібно денно 30 вагонів. Друкарської фарби потрібно щоденно 4.733 кг.

Оголошення.

ДО ВІДОМА ВСІМ.

ОО. Василіяне в Прудентополі отворять в слідуючім шкільнім році (в лютім 1924) 1-шу клясу му жеської гімназії і конвікт-бурсу.

Приситьте проте вже заздалегідь всіх, кого ся справа інтересує, щоби приготували науково своїх дітей до вступного іспиту до 1. кл. в нашій гімназії. В обсяг іспиту входить шкільний матеріал 4. кляси. Ученики позамісцеві обовязково будуть поміщені на мешканні і харч в конвікті. Лиш в надзвичайних випадках позволиться мешкати на приватній станції в місті. Місячна плата за науку буде виносити 10\$, а за удержанні в конвікті 40\$. Кождий ученик мусить мати свою власну постіль, 6 пар біля, бодай 2 пари обуви й убраннє. Установиться піврічну таксу за уживання інвентаря (ліжка, лавок й інших знарядів) і бібліотеки та річну таксу за вписове.

Близьші інформації оголоситься пізніше в часописі.

Прудентопіль, 29. мая 1923.

ІГУМЕНІАТ ОО. ВАСИЛІЯН

Резиденція:

НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЛЯ В МІСТІ ІРАТИ

W. КОЗАКЕВИЧА

ПОСІДАЄ НА СКЛАДІ великий вибір ріжнородної матерії, каземіри, пал, понші (плащі), готові убрання, капелюхи; знаряди рільничі і господарські, начине кухонне і столове, товари споживчі, напігки краєві і заграницні, ріжнородні діточі забавки і проче, що тільки входить в обсяг купецтва.

КУПУЄ пшеницю, жито, ячмінь, кукурузу, фасолю, горох, горбу-матте, шкіри, віск, масло, яйця і інші продукти кольоніальні.

Wlademiro Kozakevych
Iraty — Адреса тлгр.: «Kozak». — Paranà

КУПИ НЕ КУПИ — А ПОТОРГУВАТИ МОЖНА

Carvalho

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЛЯ

ОЛЕКСИ МАРТИНЦЯ

Прудентополі — Лінія Іваї

Отсім поручаю місцевим Українцям і дооколичним мій склеп заосмотрений в ріжні річи, корінні і напитки, як: мука національна і аргентинська, цукор білий і маскавіньо, цукорки, риж, хміль, свічки стеаринові, сіль мелену і грубу, кава мелена і зернятами, Консерви — сардинки, гоябаду, оселедці в лятах, компоти, як: абалаші, пасики, оріхи кокосові, сунці, фіги, амиші і інші;

НАПИТКИ КРАСВІ — як: моретіна без сумніву справедлива, лікері, фернет, біттер, пиво ріжніх марок, вино натуральне і перепароване, спиритус 40 градусів, коняц, аґварденте;

ЗАЛІЗНЕ НАЧИНЕ КУХОННЕ — роанді, баняки, вареники, лижочки, ножі з доброї стали і інші РІЛЬЧО-ГОСПОДАРСКІ ЗНАРЯДИ, як: п'яяхи фойє, рискалі, завісі, дріт колючий, дріт до п'яточок, серпи, сапи, бомби металеві, а вкінці РІЖНІ ДРІБНІ РІЧИ — як: кошики, зеркала, паста до черевіків, перець, гвоздики, галочки мушкателеві, сода до мила, бікарбонат, гітти до підлоги і коней, сита, зошити, пера, олівці, таблиці, риски, атрамент, сірка, сірники, відерка до води, згребла, школятири, і. т. д.

КУПУЮ і ПРОДАЮ: герву, віск і інші продукти кольоніальні. ПОРУЧАЮ рівнож свої вироби масарські — ковбаси, салами, смалець, солонину — а все те по приступних цінах.

Заходіть сюди а будете задоволені.

З поважанням

ОЛЕКСЯ МАРТИНЕЦЬ

ПОЗІРІ УКРАЇНЦІ В ПРУДЕНТОПОЛИ!

Перший український лікар

Др. ІВАН ЛЕХ (МОЛОДШИЙ)

Бувший асистент славного лікаря і професора універзитету при великім шпиталі S-ta Casa як також

Др. ІВАН ЛЕХ (МОЛОДШИЙ)

Бувши асистентом славного лікаря і професора університету при великому шпиталі S-ta Casa як також Instituto de Protecção e Assistência a Infância do Paraná.

Лічить всякі недуги так внутрішні як і зовнішні.
Для бідних ординує даром.

Українці спішіть у всіх ваших долегливостях до свого лікаря Українця, перед котрим свою мовою можете докладно висказати що Вам бракує.

Резиденція: Prudentópolis

Близькі інформації оголоситься пізніше в часописі.

Прудентополь, 29. мая 1923.

ІГУМЕНІАТ ОО. ВАСИЛІЯН

дент др. Муньйос да Роша вийшов до Ріо, де має намір перебути 3 місяці.

В місяці січні і лютому вивезено 12.940 тонів ерви матте на суму 8.452 контів. На протязі цілого минулого року вивезено усього 82.246 тонів на вартість 53.579 контів. Вивозено ерву головно до Аргентини, Чиле, Серед. Бразилії, Парагваю, Болівії і Перу.

Міністер агрікультури поручив д-рові Гілерме Мільвард поїхати до Гояз з метою розслідити недавно відкриті жерела нафти в муніципіях Ріо Боніто і Жатаї, які мають займати близько 100 квадрато- вих кілометрів.

Красавиця Бразилії п-на Сезе Леоне, про котрої лиху долю ми вже писали, має далі клопоти з своєю красою. Коли вона подужала з іритації, спричиненої заздрісними товаришками краси, за нею почали нагінку фабриканти фільмів для кінотеатру, уживаючи всяких підступів, щоб тільки красавицю увіковічнити у фільмах, а радше заробити на людській глупоті. Дійшло до того, що бразилійська красавиця вже має й судовий процес з одною фільмовою компанією і домагається 200 контів відшкодування. До чого доходить тлупога бразилійських неробів, вказує ся обставина, що п-ну Сезе Леон титулюють в листах «величеством».

Революційний рух в Ріо Гранде до Суль. На березі ріки Арройо Санта Марія мали поховати 50 упавших революціонерів, в Нассо Бенто Ренго 24, а на кампі Коронел Попс поверх 10. Число полонених ранених повстанців має бути дуже велике. Кількість добутих лежавними військами конів доходить до 2800. Навіть переписка повстанців попала в держ. війська.

«Німецька Газета» пише під датою 1. червня, що вже говориться більше про мир, ніж про війну. Мир наставби під слідуючими умовами: Резигнація презид. Боржеса де Медейрос, зłożене зброй повстанцям, осягаення опозицією в парламенті своїх цілей, заплачене відшкодувань загальна амнестія для повстанців.

ПОЗІР УКРАЇНЦІ В ДОРІЗОНІ! Посідаючи довголітню практику інженерську, поручаючись отсім до услуг шан. кольоністів цієї місцевості, а також і других осель, коли хочете справдити свою межу, або відновити цілий помір, удавайтесь з повним довірством до свого землеміра Українця Теодора Сливинського в Дорізоні.

4—28.

ЗЕМЛЯ НА ПРОДАЖ.

В São João de Rio Claro є до спродання 70 алькейрів доброї землі під управу. Земля віддалена 10 км. від міста Прудентополіс.

За інформаціями зголосуватися до п. полк. Івана Леха в Прудентополі.

Продається 5 алькейрів землі на лінії Бара Гранде (ч. 5). Часть землі пригожа під управу, а частина з ервою і портерою.

Хтоби хотів купити, най голоситься до Прокопа Маловського в Прудентополі.

Продається 182 алькейрів землі, знаменитої під управу, як також частина фашіналів у місцевості Mattão (близько кольонії Ітапара).

Сю землю мож набути вже розмірену в 10, 20 алькейрів, або відповідно до волі купуючого.

По близькі інформації най інтересовані удаються до Jose Penteado — Prudentopolis, який мешкає біля Колекторії Естадоальтої.

14—26

PHARMACIA POPULAR
— de —
Olympio S. Pacheco
Prudentopolis

Paraná

Великий склад дрогуерії і хемічних продуктів. Можна набути ріжні ліки гомеопатичні та інші ліки на ріжні хороби.

Ціни додінні.

Іван Сакс
(РІЗНИК)

Подав отсім до рідома, що купує всегда кожду, скількість беззог та рогатої худоби, за які платить добре ціни.

Prudentopolis, Praça da Matriz.

ВСЛІЧІНА

Найстаріший часопис. В Пекіні (в Китаю) виходить з часопис, заснований за тисячу років перед нами. Видавався від

Ширіть «ПРАЦЮ»!

БЕВАМ АС СЕРВЕЈАС ДА ATLANTICACAIXA
POSTAL

246.

TELE-
PHONE

454.

MARCA

REGISTR

Atlantica

Luzitana

Curitibana — Porter

ВЖЕ ПРОБУВАЛИСТЬ ПРОДУКТА

ПИВОВАРІ АТЛАНТИКИ Т. А. (ул.
Ігвасу — Куригиба)???**ПИВА**ЯСНІ: Атлантика, Лузитана, Гамбур-
го, Куритиба, Паранаенсе; ТЕМНІ:
Мюнхен, Кульмбах, Демократа, Портр.**НЯПИТКИ:**Атланта, Більц, Вода Столова, Женажі-
брес; ГАЗОЗИ: з Цитрини, Абакаші, Ма-
дін, Помаранч, Содова вода.

Панове Хлібороби! Купуємо кожду скількість ячменю і платимо найкращі ціни! Роздаємо також насінє ячменю за контрактом і продаємо вибране насінє ячменю.

Сухі дріжджі Атлантики є найкращі і економічні.

Одинокий склад нашої пивоварні у Прудентополі в домі п. М. Козловського.

Cervejaria „Cruzeiro“

Одна з першорядних пивоварень в Куритибі — пору-
чає Вп. пп. Купцям з провінції пиво власного виробу
по найдешевших цінах, як: «Cruzeiro», «Pilsen», «Pomba»,
«Escurinha» і інше.

КУПУЄ до власної солодівні ЯЧМІНЬ у ріжній скіль-
кості і платить найвищу ціну.

СУВІТУВА — Caixa Postal 180